

demoeraat

februari 1972 - 5e jaargang no. 2

in dit nummer:

wat gunstig is voor de VVD...

wat is en doet D'66?

de politieke wijsheid van D'66

overleg P.v.d.A., D'66, P.P.R.

t.k. is geen makkie

Verslag D'66 Kongres op 6 en 7 november 1971 te Biddinghuizen.

Het kongres, waarvan de leiding berust bij de heren Holtslag, Kloezen, van Lookeren Campagne en Sjoerds, wordt geopend door de voorzitter van D'66 de heer J.A.P.M. Beekmans. Hij spreekt de hoop uit dat dit "het kongres van de interne duidelijkheid" zal worden.

De mededeling van de heer Beekmans dat de rede van de heer Van Mierlo ten gevolge van ziekte is komen te vervallen, ontlokt de heer Nootboom de vraag, waarom niet b.v. de plaatsvervangend fractieleider of de fractieleider van de Eerste Kamer een kongresrede had kunnen uitspreken. De heer Beekmans wijst dit aan de te korte termijn die beschikbaar was om alsnog een andere spreker te vinden.

Een opmerking van de heer W. van Wijk (Weert) over een aantal moties, waaronder de zijne, welke op het vorige kongres niet behandeld zijn, doet de heer H.C.M. van Leeuwen (H.B.) antwoorden dat hem hierover niets bekend is.

Organisatorisch verslag

craat okt. 1971).

De heer A. Reckerk verzoekt om in dit verslag onder het hoofd "Verkiezingscommissie" te schrappen de woorden "om alle stembiljetten te tellen en te controleren" (regel 2). Wel zijn in het algemeen veel vrije avonden opgeofferd, doch niet in het bijzonder aan tel- en controlewerk.

De heer Nootboom vraagt de uitspraken van de geschillencommissie in het jaarverslag op te nemen. Onder andere geldt dit voor de uitspraak van deze commissie ten aanzien van het opnieuw aan de orde stellen van de nota over het staatsrecht, behandeld op het kongres te Arnhem.

Het H.B. heeft tot op heden nagelaten aan de toezegging tot publicatie gevolg te geven.

Vervolgens wordt het organisatorisch jaarverslag goedgekeurd.

Kongresstuk 2, betreffende druggebruik, wordt zonder nadere toelichting aangenomen.

Kongresstuk 3, inzake soft-drugs, wordt geamendeerd in kongresstuk aangezien de huidige formulering afwijkt van het Beleidsplan.

In het eerste amendement wordt het woord "beperkt" gewijzigd in hierna wordt het, conform kongresstuk 35 geamendeerde, kongresstuk 3 aangenomen.

Politiek jaarverslag

Dit jaarverslag wordt door het kongres goedgekeurd.

Voorstelling Hoofdbestuurskandidaten

De heer Beekmans deelt mede dat de termijn van kandidaatsstelling aanzienlijk werd verlengd. Door hem wordt toegezegd op zaterdagavond een volledige kandidatenlijst en een aanbevelingslijst van het huidige H.B. beschikbaar te zullen stellen.

Positie D'66

Kongresstuk 13. Dit kongresstuk van de afdeling Delft wordt verdedigd door de heren L. van Leeuwen en B. Waker. Belangrijkste achtergrond: de afdelingen hebben geen gelegenheid gehad om de voorstellen van het H.B. te bespreken en daarop vanuit de afdelingen te reageren.

De heer Beekmans wijst, ter adstructie van het door het H.B. gevoerde beleid op de gevolgde communicatieprocedure:
 augustus 1971 : communique naar de leden,
 4 september 1971 : open studiedag P.V.P. (Democraat oktober 1971)
 oktober 1971 : politiek jaarverslag (Democraat oktober 1971)

Hij is van mening dat het H.B. uitsluitend de betreffende kongresmoties heeft uitgevoerd. Hierna wordt kongresstuk 13 verworpen met handopsteken.

De heer Beekmans licht de H.B. -motie nader toe.

Kongresstuk 1.

Het doel, waardoor uitzicht wordt geboden op duidelijkheid, is tweeledig:
 - vastleggen van de lijnen waarvoor is gekozen;
 - op dit kongres besluiten te nemen tot nadere uitwerking hiervan.

Het Beleidsplan blijft de uitgangspunt. De verdere uitbouw en de aanpassing van het Beleidsplan aan de huidige problematiek, die in 1966 niet kon worden onderkend, is een omvangrijk werk waarbij hulp van gelijkgezinden onontbeerlijk is. D'66 is het trekpaard van de Nederlandse politiek; dit geeft een grote verantwoordelijkheid. Tijdens de, als gevolg van het kongresbesluit van februari 1971 gevoerde onderhandelingen, is door de P.V.D.A. gesteld, dat eerst een samenwerking tussen de fracties tot stand moet komen. Deze samenwerking betekent een stukje identiteitsverlies op bepaalde punten. Het H.B. is hiermede accoord gegaan, mits er uitzicht bestond op politieke vernieuwingen.

Onder samenwerking moet, volgens de heer Beekmans worden verstaan: eerst formuleren wat D'66 wil, en vervolgens proberen hierop overeenstemming te bereiken met de fracties van P.v.d.A. en P.P.R. Leidt het voorafgaand overleg niet tot overeenstemming, dan treedt iedere fractie afzonderlijk op.

De H.B. -motie behelst drie hoofdpunten:

- het uitbouwen van het Beleidsplan,
- de samenwerking op basis hiervan met anderen,
- een verzoek aan de fracties om dienovereenkomstig te behandelen.

Kongresstuk 22. De heer A.C. de Goederen geeft een toelichting, welke neerkomt op een aanbeveling om door te gaan met de praktische samenwerking tussen de progressieve drie, doch de oprichting van de P.V.P. voorlopig achterwege te laten. Praten over politiek en over partijconstructies maakt de burgers kopschuw; zij willen dat de praktische problemen worden aangepakt.

Kongresstuk 23. Mevrouw A.M. Goudsmit stelt dat de mede door haar ondertekende motie onvernegbaar is met de H.B. -motie. Het kongres moet kiezen voor één van beiden. De motie-Goudsmit is gebaseerd op de overweging dat de P.v.d.A. geen haast heeft met de P.V.P., terwijl D'66 moet streven naar het verkrijgen van een progressieve meerderheid op zo kort mogelijke termijn. Getracht moet worden deze meerderheid te verkrijgen met de progressieve groeperingen uit alle partijen. D'66 moet, volgens mevrouw Goudsmit, zijn staatsrechtelijke uitgangspunt (dualisme) handhaven. Dit houdt in dat, voorstellen, ongeacht van welke partij afkomstig, uitsluitend getoetst worden op zakelijke overwegingen; partijpolitieke overwegingen mogen niet de overhand krijgen.

Op deze basis dient, net als in het verleden, de samenwerking met de P.v.d.A. te verlopen. De goede naam van D'66 wordt haars inzien aangetast indien zou blijken dat altijd met de P.v.d.A. wordt meegestemd.

Kongresstuk 34. Toegelicht door de heer A. Redeker, schetst hij de deplorabele toestand waarin D'66 (leden-aantal, financiën, werkgroepen, afdelingen) zich bevindt. Er is haast bij de samenwerking met de P.v.d.A. en de P.P.R.; op andere progressieve groeperingen hoeft z.i. niet te worden gerekend.

Kongresstuk 31. Ingediend door de heer Ch. Mertens. Het kongres wordt gevraagd een uitspraak te doen of het gesloten accoord uitsluitend een regeeraccoord is of ook een oppositieaccoord. Naar de mening van de heer Mertens is het voornamelijk een oppositieaccoord. Het is duidelijk dat er in de P.v.d.A. krachten zijn die de P.V.P. niet willen, aangezien daar de mening bestaat dat de P.v.d.A. zelf sterk genoeg is. Voor D'66 is echter de P.V.P. van levensbelang.

De heer van Dooyeweerd (Zeist) lid van de P.v.d.A. is teleurgesteld. Waar iedereen erkent dat de maatschappij vernieuwd moet worden, dient naar deze vernieuwing gestreefd te worden in een hechte samenwerking met de P.v.d.A., ook al betekent dit verlies van eigen identiteit.

"Wanneer is de tijd voor de P.V.P. wel rijp, als dat nu nog niet het geval is?"

De heer A. Nuys: "De motie-Goudsmit is tegengesteld aan de H.B. -motie op één punt, nl. voorzover de achterliggende gedachte is geweest dat het oude spel uit is en opnieuw kan worden begonnen. D'66 kan weer gaan praten met alle partijen, ook met de P.v.d.A. Zou dat gebeuren dan is D'66 onberekenbaar; bovendien zou dit betekenen een in de kaart spelen van diegenen in de P.v.d.A. die huiverig staan tegenover een optrekken met D'66."

De heer G. Stappershoef: "Hoewel ik de H.B. -motie prefereer, verzoek ik om een betere formulering hiervan. In de motie-Goudsmit zijn doel en middel verward; het handhaven van de eigen identiteit kan nooit een doel op zichzelf zijn."

De heer N. Schwarz: "De H.B. -motie spreekt alleen over samenwerking met de P.v.d.A. en de P.P.R., terwijl de motie-Goudsmit vraagt om samenwerking ook met andere progressieve groeperingen. Dit houdt niet in een terug trekken van gemaakte afspraken."

De heer R.M. Voncken: "Wil de P.V.P. tot stand komen, dan moet dit gebeuren aan de basis. In Amsterdam vindt overleg plaats ten aanzien van de gemeentelijke problemen; indien er een samenwerking tot stand kan komen, dan kunnen D'66 en P.v.d.A. wellicht gezamenlijk de gemeenteraadsverkiezingen ingaan."

De heer L.G. Brinkhorst: "Het uitgangspunt dient te zijn een bereidheid te streven naar de P.V.P. De consequenties hiervan voor de praktische politiek is, dat D'66 niet kan terugkeren naar de zelfstandige opstelling van vroeger. De samenwerking tussen de fracties moet voortgezet worden, doch de P.v.d.A. zal moeten aantonen bereid te zijn tot een wezenlijke vorm van samenwerking."

De heer E. Visser: "De twijfel of er sprake is van een regeeraccoord dan wel een oppositieaccoord bestaat. In de kongresresolutie van 27 februari 1971 is met opzet opgenomen dat binnen een half jaar een volgend kongres zich over de voortgang moet uitspreken. Er zijn inderdaad nieuwe problemen en deze hopen er toe uit de nauwe omsingeling van de P.v.d.A. te komen en opnieuw contacten te zoeken met anderen opdat een meerderheid wordt verkregen."

De heer H. Zeevalking: "Deze regering moet zo snel mogelijk verdwijnen. Binnen het huidige bestel is de P.V.P. niet te realiseren; een ander bestel doet deze P.V.P. direct ontstaan."

De heer Baehr: "We dienen ons af te vragen hoe de D'66 breekbijz- functie het beste gerealiseerd kan worden. We willen het bestaande partijstelsel laten ontploffen, doch moeten weten wat daarvoor in de plaats komt."

De heer P. Nagtegaal: "De H.B. -motie is gericht op de toekomstige problematiek; D'66 moet kiezen voor een politieke lijn. Als de uitgangspunten van 1966 ernstig worden genomen, dan zullen we bereid moeten zijn tot verdergaande stappen dan tot op heden zijn gezet. De H.B. -motie dient als bouwsteen voor een nieuwe grote partij: D'66, P.v.d.A. en P.P.R. Momenteel is niet te zien welke andere groeperingen daarbij kunnen komen."

De heer Koot (Sliedrecht) stelt vervolgens voor om, naar aanleiding van de discussie over de betreffende kongresstukken een opiniepeiling te houden, aangezien velen van de huidige aanwezigen de volgende dag afwezig zullen zijn.

Nadat bij een stemming is gebleken dat 64% van de kongresgangers de volgende dag wel aanwezig zal zijn, wordt het "ordevoorstel Koot" verworpen met 51% vóór en 49% tegen.

Reglement kandidaatstelling Tweede Kamer

Het voorstel voor een nieuw reglement is opgenomen in de Democraat van september 1971.

Stemming over A1 + A2 tegenover A3 : A1 + A2 wordt aangenomen met handopsteken.

Stemming over B1, B2 of B3. De heer L.A. van Montfoort merkt op dat B3 een statutaire wijziging inhoudt die met 2/3 meerderheid moet worden aangenomen.

De heer Bruins (Groningen) moet als vierde alternatief: stemming op een gewestelijke ledenvergadering. Hiertoe moet het land worden opgedeeld in 5 gebieden; dit bevordert de bereikbaarheid voor de leden.

Besloten wordt eerst te stemmen over kongresstuk 19. Dit kongresstuk wordt verworpen met 36% vóór en 64% tegen.

De stemming over de oorspronkelijke alternatieven levert op:

24 stemmen voor 81

72 stemmen voor 82

9 stemmen voor 83

Kongresstuk 7 komt te vervallen.

Stemming over A1 of A2: gekozen wordt A1. Daarmee is A2 met alle consequenties vervallen.

Stemming over C1 + C2 tegen C3A + C3B; met handopsteken wordt de voorkeur gegeven aan C1 + C2.

Stemming over C1 tegen C2: met 32 stemmen voor C2 en 25 stemmen voor C1 wordt C2 gekozen.

Kongresstuk 6 wordt verworpen met 13 tegen 21 stemmen.

Hoofdstuk IX, 1.6. Dit onderdeel wordt in een betere formulering voorgelegd aan de eerstvolgende A.L.V.

Stemming over 2.6.i.) tegen 2.6.ii.) 2.6.i.) wordt aangenomen.

Stemming over 2.10.x) tegen 2.10.y) 2.10.x) wordt aangenomen.

Kongresstuk 8, betrekking hebbend op onderdeel 2.4 wordt aangenomen.

Kongresstuk 18 wordt verworpen.

Tot slot wordt het totale reglement met handopsteken aangenomen.

Financieel Jaarverslag 1970

Dit jaarverslag wordt zonder stemming goedgekeurd.

Verslag Kascommissie

Dit verslag wordt eveneens zonder stemming goedgekeurd.

Hiermede wordt de penningmeester gedéchargeerd voor zijn beleid gedurende het jaar 1970, en wordt de kascommissie gedéchargeerd voor zijn controle over het jaar 1970

Financieel overzicht 1971

De heer H. L. Verhaar deelt mee dat het exploitatietekort ultimo 1971 ca. f 90.000, -- zal bedragen. Het tekort over 1970 was f 30.000, -- en voor 1971 wordt het exploitatietekort geraamd op f 60.000, --
 Getracht is op basis van het adressenbestand de achterstallige contributies te innen. Als andere oorzaken voor de ongunstige financiële situatie noemt de heer Verhaar het in 1971 door de leden achterwege laten van een extra bijdrage b.v. voor het verkiezingsfonds, en een onjuiste schaalverdeling.

Exploitatiebegroting 1972

De heer van Leeuwen (H.B.) wijst er op dat in deze begroting geen rekening is gehouden met de tekorten van vorige jaren. Bovendien moet onder het hoofd 'Inkomsten' de post 'netto overschot kongressen' gesteld worden op p.m., in plaats van op f 10.000, -- De begrote contributie-inkomsten van f 140.000, -- voor 1972 zijn gebaseerd op een geringere ledenbestand dan in vorige jaren. Om tot een hogere contributie-opbrengst te komen moet het kongres eerst een contributie-verhoging goedkeuren.

Hierna worden het financieel overzicht 1971 en de Exploitatiebegroting 1972 zonder stemming goedgekeurd.

Kongresstuk 16. De heer W. Nieuwenhuis stelt dat dit kongresstuk een uitvloei is van de recente vergadering van het H.B. met de penningmeesters van de afdelingen en de regio's. Uit de enquête van de heer A. C. de Goederen moet z.i. voortkomen een jaarlijkse contributie van f 50, -- in plaats van gemiddeld f 25, -- per lid. De inkomensschalen bij de P.v.d.A. leiden tot hogere contributies dan momenteel bij D'66.
 Kongresstuk 16 pleit voor een vast contributiebedrag.

De heer Verhaar verzoekt het kongres de, door het H.B. voorgestelde, contributieregeling aan te nemen en zich te beperken tot een meningsvorming over de kongresstukken 11 en 16. Op de vergadering van 11 december '71 van H.B. met afdelingspenningmeesters kan dan, tegen deze achtergrond, tot een verdere uitwerking worden besloten.

Op een desbetreffende vraag uit het kongres wordt geantwoord dat het kastekort tegen een rentevergoeding wordt gefinancierd door een bank.
 Kongresstuk 16 wordt hierna met handopsteken verworpen.

Kongresstuk 21 A. De heer J. Coorengel licht zijn motie nader toe; stemming hierover levert een uitslag op van 54% vóór, 43% tegen en 3% blanco. Na een korte schorsing stelt de heer Verhaar dat de zojuist aangenomen motie-Coorengel in strijd is met:

1. de statuten; de contributieverplichtingen worden vastgesteld door de A.L.V., op voorstel van het H.B.
2. het huishoudelijk reglement; de minimum en maximum contributie bedragen f 10, -- resp. f 100, --

De heer Coorengel meent dat hier wel degelijk sprake is van een H.B. voorstel en verzoekt daarvoor naar de titel van kongresstuk 21 A.

De heer Beekmans formuleert de volgende H.B.-motie:

- "het H.B.
1. van mening dat het zojuist genomen kongresbesluit ongeldig is,
  2. gezien de onmogelijkheid het huishoudelijk reglement op dit moment te wijzigen,
  3. is bereid de schaalverdeling van de motie-Coorengel in te passen in de huidige schaalverdeling, met handhaving van een minimum en maximum contributie van f 10, -- resp. f 100, --,
  4. zal op de eerstkomende A.L.V. een voorstel doen tot wijziging van het reglementaire minimum en maximum contributiebedrag."

Deze motie wordt met handopsteken aangenomen.

Vertegenwoordiging bij N.P.J.C.R.

Het H.B. voorstel om een vertegenwoordiger in de N.P.J.C.R. te benoemen wordt aangenomen.

Achtereenvolgens worden de kongresstukken 40, 41, 42, 43 en 45 aangenomen.

Kongresstuk 44 wordt gewijzigd door het laten vallen van de woorden: 'bezuinigingsmaatregelen' tot en met 'echter'.

De gewijzigde versie wordt door het kongres geaccepteerd.

Kongresstuk 47 wordt verworpen met handopsteken.

Kongresstuk 46 eveneens.

Motie 11 van kongresstuk 21 wordt aangenomen.

Kongresstuk 12. De heer de Nérée stelt voor, kongresstuk 12 als volgt te wijzigen: schrappen van de woorden 'verzoekt de leden' tot en met 'een einde komt'; toevoegen de woorden: 'in beginsel' tussen 'van D'66' en 'maar van'. (regel 4 van onder). De aldus gewijzigde versie van kongresstuk 12 wordt verworpen.

Kongresstuk 9 wordt aangenomen.

Aan de orde wordt gesteld het artikel in de Democraat van september '71:

'A.L.V. uitspraken over de partijstructuur'.

Een aantal aanwezigen acht het doen van een uitspraak over de partijstructuur op dit moment niet opportuun. Het artikel geeft geen compleet beeld; niet duidelijk is gemaakt b.v. waar de Partijraad binnen de organisatie zou functioneren. Als argument voor uitsluiting van de behandeling van deze materie wordt mede genoemd dat, nu in het verkiezingsreglement een bepaalde opbouw zit, deze opbouw wellicht ook te brengen is in de partijstructuur.

Hierna wordt de discussie gestaakt.

Kongresstuk 10 wordt teruggenomen.

Motie 1 van kongresstuk 21 wordt aangenomen.

Subsidiering wetenschappelijk werk

De heer Nagtegaal licht het H.B. standpunt, weergegeven in de Democraat van oktober '71, nader toe. De betreffende Stichting heet: "Wetenschappelijk Instituut D'66"! De statuten zijn recentelijk gewijzigd om de doelstelling te beperken tot zuiver wetenschappelijk werk. Het stichtingsbestuur bestaat uit mevrouw Goudsmit, en de heren Van Mierlo, Visser, Nagtegaal, Aris, Verhagen, en Vuyk.
 Het H.B. stelt zich voor in de toekomst het stichtingsbestuur te laten aanwinnen deels door het H.B. en deels door de A.L.V.

De heer J.P.A. Gruijters is van mening dat een subsidie, waarvan hier sprake is, thuis hoort in het politieke museum. Als de Kamer besluit tot subsidiering van de politieke wetenschappelijke bureaus dan moet D'66 deze subsidie accepteren, doch de kans aanrijpen om zo spoedig mogelijk het systeem van dergelijke subsidies af te schaffen. Zijn inziens dient er door het stichtingsbestuur een degelijke verantwoording te worden afgelegd waar de subsidiegelden aan zijn besteed.

De heer Baehr ziet ten aanzien van de stichting slechts twee mogelijkheden: of het is een onafhankelijk, zuiver wetenschappelijk instituut, en dan dient het buiten de invloed van de A.L.V. te staan; of het is een partijorgaan, en dat houdt in verkapte subsidie aan een politieke partij. D'66 is hier altijd tegen geweest.
 De redenering: wel accepteren, gegeven het Kamerbesluit, doch streven naar afschaffing, is z.i. ongelooftwaardig. Het enig acceptabele argument voor het aanvaarden van subsidie is, dat de werkgroepen geld nodig hebben.
 Het H.B. voorstel om de subsidie te aanvaarden wordt door het kongres aangenomen, echter zonder de argumentatie van het H.B.

Kongresstuk 101. De heer Brinkhorst licht de achtergrond en de inhoud van zijn motie nader toe. Tussen de opstellers van kongresstuk 1 (H.B.) en kongresstuk 23 (Goudsmit c.s.) bestaat geen verschil van mening over de inhoudelijke politiek, doch zo er al een verschil is, dan betreft dit de procedurkwestie. De opzet van kongresstuk 1 is geweest duidelijk te maken dat D'66, behalve de P.v.d.A. en de P.P.R., ook andere groeperingen erbij wil betrekken, en aandacht te vragen voor het functioneren van een excentrisch punt.

Echter dient ook de P.v.d.A. onomwonden bereidheid te tonen om tot samenwerking te komen. Er moet een geleidelijke ontwikkeling zijn, aangezien we ons in een overgangsfase bevinden.

Hierna trekt het H.B. kongresstuk 1 in, en aanvaardt de versie van kongresstuk 101.

De heer Van Mierlo acht de breekijzerfunctie van D'66 nog steeds essentieel. Er bestaat naar zijn mening duidelijk tweeterlei vrees ten aanzien van de samenwerking met de P.v.d.A. enerzijds de vrees om vastgezet te worden in één blok, hetgeen in strijd zou zijn met de eigen ontstaansredenen, anderzijds de vrees voor identiteitsverlies. De breekijzerfunctie is slechts mogelijk indien de opsluiting binnen één blok wordt voorkomen en de eigen identiteit blijft behouden. Beide aspecten zijn z.i. in kongresstuk 101 aanwezig. Getracht moet worden het electoraat onder één dak te brengen. Het regeerakkoord is een compromis; dit moet van onderaf worden uitgebouwd. De P.v.d.A. heeft zich hiernede accoord verklaard. Er dient een overlegorgaan te komen, waarbinnen gestreefd wordt naar overeenstemming. Dit overlegorgaan heeft vanzelfsprekend een binding met de vertegenwoordigde partijen.

Op een vraag van de heer de Goede noemt de heer Van Mierlo als bezwaar tegen de motie-Goudsmit de daarin door hem ervaren teneur van reserve, wantrouwen en een stap terug willen doen. Hij onderschrijft de voorkeur van D'66 voor een zakelijke opstelling. Dit betekent dat politieke argumenten niet doorslaggevend zijn. Dit is echter een houding, geen magisch toverwoord.

De heer Van Mierlo uit de vrees dat van dit kongres de indruk overkomt dat D'66 de ontwikkeling wil terugdraaien. De beide partijen, P.v.d.A. en D'66, nu met elkaar verbonden, zouden dan wel eens in het parlement een strijd kunnen gaan voeren wie het hardst loopt naar de confessionele partijen; wie de gunst wil verwerven door een gedeelte van de K.V.P. los te weken. De kans op politieke vernieuwing wordt daardoor kleiner.
 De heer H. Zeevalking merkt op dat door kongresstuk 100 de tegenstelling tussen de motie-Brinkhorst en de motie-Goudsmit duidelijk wordt.

Gesteld wordt een onafhankelijk instituut en een openstaar voor alle groeperingen. Nogmaals wijst hij erop dat in het huidige stelsel voor de P.V.P. geen meerderheid te vinden is.

Mevrouw Goudsmit concludeert dat over de wenselijkheid van het ontstaan van de P.V.P., die op zo kort mogelijke termijn de meerderheid moet verkrijgen, allen het eens zijn. De vraag blijft hoe dit te realiseren. Hoewel zij met de methode-Brinkhorst niet instemt, verklaart zij zich bereid tot royale medewerking in de fractie bij aannamen van de desbetreffende motie 101.

De kern van het geschil betreft volgens haar de samenwerking met de P.v.d.A. na de verkiezingen. Het probleem ligt niet in het etaleren van de overeenstemming, maar in de wijze van naar buiten treden wanneer P.v.d.A. en D'66 het niet eens zijn. In dat geval: compromis of gewoon zeggen: 'we zijn het niet eens'. Zij wil dit laatste en acht het noodzakelijk dat D'66 zich een bepaalde vrijheid van handelen voorbehoudt. Niet essentieel is of D'66 een rush maakt op de K.V.P., doch het is van belang dat de kiezers een rush maken op D'66!

Haars inzien is de eigen stellingname van D'66 daarvoor doorslaggevend.

Het zogenaamde overlegorgaan dient te functioneren zonder directe invloed van de hoofdbesturen.

Vervolgens wordt kongresstuk 34 verdedigd door de heer Redeker. Zijn belangrijkste argument is de factor tijd. De uitvoering van kongresstuk 101 vergt z.i. jaren en zoveel tijd is er niet. Er dient een termijn gesteld te worden voor de tot standkoming van de P.V.P., anders hoeft het niet meer.

Kongresstuk 37 wordt toegelicht door de heer H. van der Ven.

De opzet is de nadruk te leggen op samenwerking op provinciaal en gemeenschappelijk niveau. De weg naar de P.V.P. moet vanaf de basis worden geplaveid. Indien in de motie-Goudsmit de onafhankelijkheid van het ontmoetingspunt wordt benadrukt, wil de heer van der Ven zijn motie intrekken.

Stemming over kongresstuk 34: verworpen met 15% vóór en 85% tegen.

Kongresstuk 104. De heer Brinkhorst heeft, ondanks appreciatie voor de poging van de opstelster om te trachten een compromis tot stand te brengen, bezwaar tegen amendement 2 uit dit kongresstuk, voornamelijk omdat de Eerste Kamer al een model voor samenwerking heeft.

De heer Gruijters wijst op de tendens in de discussies om de controversen waar het wezenlijk om gaat, te verdoezelen. Het geschil gaat z.i. niet om wat we willen, doch om hoe we het willen. Er is een verschil in waardering en in de werkwijze ten aanzien van de beslissing van februari 1971. De 'groepering Goudsmit' stelt de zakelijkheid voorop, de 'groepering Brinkhorst' wil een pas voorwaarts doen door te trachten een model van samenwerking te verkrijgen. De amendementen uit kongresstuk 104 werken de verdoezeling van reële tegenstelling in de hand en zijn daarom af te raden.

Stemming over amendement 1 van kongresstuk 104:

61% vóór, 35% tegen, 4% blanco.

Amendement 1 aangenomen.

Stemming over amendement 2 van kongresstuk 104:

48% vóór, 52% tegen, - blanco; amendement 2 verworpen.

Kongresstuk 103. Uit de discussie blijkt dat aan de daarin voorgestelde amendementen meer betekenis wordt toegekend dan de indier heeft bedoeld er aan te geven. Op grond daarvan trekt de heer Gruijters kongresstuk 103 in.

Hierna worden aan de orde gesteld de kongresstukken 23 en 101.

Vanuit het kongres wordt gevraagd inmidddelg tot stemming over te gaan;

60% van de aanwezigen blijkt hier vóór te zijn.

Een motie van orde vraagt de beide kongresstukken afzonderlijk in stemming te brengen en niet, zoals door de kongresleiding voorgesteld, tegen elkaar nog afgezien van het kongresreglement, dat bepaalt dat over voorstellen afzonderlijk moet worden gestemd, (de Goederen) geeft een zodanige procedure een zuiverder opinievorming, aangezien beide moties niet volledig elkaars tegenstelling zijn. (Kingma).

Vóór een afzonderlijk in stemming brengen is 68%, 29% is tegen, 3% is blanco.
Stemming over kongresstuk 23:
Vóór 36%, tegen 61%, blanco -%.

Stemming over kongresstuk 101, inclusief amendement 1 van kongresstuk 104:
Vóór 61%, tegen 29%, blanco 7%.
Conclusie: kongresstuk 23 is verworpen, kongresstuk 101 is aangenomen.

Kongresstuk 4 wordt toegelicht door de heer Nypels.

Doel is de samenwerking van de werkgroepen van D'66, P.v.d.A., P.P.R. en zo mogelijk van andere partijen, te bevorderen, en deze samenwerking te richten op de behandeling van alle belangrijke vraagstukken.
De heer Brinkhorst bevestigd desgevraagd dat de passage betreffende in kongresstuk 101 ook uitgaat van een brede organisatie-basis van de werkgroepen.
Hierop trekt de heer Nypels kongresstuk 4 in.

Kongresstuk 24 wordt in gewijzigde vorm aangenomen.

Kongresstuk 36 wordt zonder stemming aangenomen.

Verkiezing in functie van D.B. leden

Stemming over de verkiezing van mevrouw R.E. van der Scheer - van Essen tot voorzitter van D'66.
Vóór 50%, tegen 50%.

Deze uitslag doet de kongresleiding vermoeden dat de votometer niet goed heeft gewerkt. Verscheidene ijkvragen logenstraffen dit vermoeden.
Het H.B. voorstel tot schriftelijke herstemming wordt ingetrokken.
Een verzoek vanuit het kongres om, gezien het onbehegen over de kandidaatstelling en de kandidaten, de discussie hierover te heropenen, wordt aangenomen.
Mevrouw Van der Scheer maakt duidelijk dat op haar verzoek een team voor de kandidaatstelling is geformeerd. Zij vraagt het kongres, zondig aan het H.B. op te dragen een betere procedure te ontwerpen voor de toekomstige bestuursverkiezingen.
De heer Gruijters doet een voorstel van orde om opnieuw te stemmen.
Zijn argument hiervoor is, dat het kongres zijn onbehegen wilde uiten, en wel een klap, doch geen fatale klap wilde uitdelen.
Dit voorstel wordt aangenomen.

De kandidaten H.J. Walboomers en M.N.J.A.M. van den Wildenberg trekken hun kandidatuur in.

De hernieuwde stemming over de kandidatuur van mevrouw van der Scheer levert de volgende uitslag op:
vóór 65%, tegen 36%, blanco 0%.
Mevrouw Van der Scheer deelt mede, op grond van bovengenoemde uitslag, en gezien het vele werk dat moet worden verricht, te hebben besloten als waarnemend voorzitter te willen functioneren; het eerstvolgende kongres kan zich den opnieuw over haar kandidatuur uitspreken.

Het kongres uit zijn waardering voor deze beslissing met een langdurige applaus.
De heer Walboomers stelt zich opnieuw kandidaat voor het vice-voorzitterschap, en op zelfde wijze als mevrouw Van der Scheer haar verkiezing heeft aanvaard.

Stemming over de kandidatuur van de heer Walboomers als vice-voorzitter:

vóór 55%, tegen 36% en blanco 9%.
Deze uitslag is voor de kongresleiding niet aanvaardbaar.

Een herstemming levert geen beter resultaat op, nl.:

vóór 50%, tegen 34% en blanco 9%.

Een voorstel van orde om over te gaan tot stemmen met handopsteken buiten aanwezigheid van de kandidaten, wordt aangenomen.
Hierop trekt de heer Walboomers zich definitief als kandidaat-bestuurslid terug.
De heren J. Feenstra en A. de Boer handhaven hun kandidatuur voor het penningmeesterschap, beiden, indien zij worden gekozen, eveneens als waarnemend penningmeester tot het eerstvolgende kongres.

De kongresleiding deelt mee, dat mevrouw Van der Scheer haar voorkeur heeft uitgesproken voor de heer Feenstra als penningmeester, doch dat het kongres vrijelijk kan kiezen.

De uitslag van de stemming wordt:
voor de heer Feenstra 55 stemmen,
voor de heer de Boer 30 stemmen,
blanco 23 stemmen.

De heer W. Nieuwenhuis trekt zich terug als kandidaat voor de functie van secretaris.
De heer M.R. van Gils wil zijn kandidatuur handhaven op dezelfde wijze als de heren Feenstra en de Boer; hij geeft er de voorkeur aan secretaris-politiek te worden.

De heer van Gils wordt als zodanig gekozen.

De heer H. Geelen is het dermate oneens met de gevolgd procedure, dat hij zich terugtrekt als hoofdbestuurslid, doch lid van D'66 wil blijven; dit in tegenstelling tot de heer L.A. van Montfoort, die zijn lidmaatschap opzegt.

Sluiting

De heer Beekmans besluit dit kongres, kort weergegeven, met de volgende woorden:
"Behalve een afsluiting van deze bijeenkomst, betekent dit moment tevens mijn aftreden als voorzitter van D'66.

Velen zijn teleurgesteld over de tot nu toe gelede contacten met de P.v.d.A., in het bijzonder aan de basis.

De mentaliteit ten aanzien van de samenwerking in de top van de P.v.d.A. is veel verder dan in de achterban. De brochure 'Socialisme Nu' is niet voor niets uitgebracht. De ontwikkeling naar de P.V.P. vindt bij de P.v.d.A. sneller plaats dan bij ons; de taak van D'66 bestaat er uit de basis van de P.v.d.A. te gaan bewerken.
Mijn beleid is er steeds op gericht geweest te komen tot de P.V.P. mét de P.v.d.A. en de P.P.R., doch ook met anderen.

Ik dank de kongresleiding voor het verrichten van hun zware taak, ik dank al mijn medewerkers uit de afgelopen jaren, ik zeg dank aan alle aanwezigen en wens Ruby veel sterkte."

Hierna brengen de kongresgangers hulde aan de heer Beekmans en gaat een ieder huiswaarts, waarbij tenminste over één aspect van het kongres eenstemmigheid zal hebben bestaan: vermoedend.

Naar aanleiding van nevenstaand verslag der notulencommissie volgt hieronder een korte aanduiding van de inhoud van een aantal daarin genoemde kongresstukken. De kongresstukken 1, 23, 24 en 101 zijn afgedrukt in de Democraat van december 1971.

8. De Nerée e.a. - betreft het recht van Kamerkandidaten om hun kandidatuur te verdedigen en betreft de verplichting van zittende Kamerleden om dat te doen.
9. De Nerée e.a. - opdracht aan Hoofdbestuur om aan de eerstvolgende ALV een nieuwe tekst van Hfdst IX-B voor te leggen die is aangepast aan de tekst van IX-A.
12. De Nerée e.a. - betreft de vervulling van meerde functies in verschillende vertegenwoordigde lichamen door één persoon.
18. Kouwenhoven de Sain - betreft het voorschrijven van een minimum aantal namen dat moet worden ingevuld op een stembiljet.
19. Kouwenhoven de Sain - betreft de mogelijkheid om middels machtigingen te stemmen.
- 21 A. Coorengel - contributie voorstel met minimum contributie van f 6, -- en maximum f 250, -- (voor inkomens boven f 40.000, --).
- 21 I. Hoofdbestuur - besluit der ALV om af te wijken van het Huishoudelijk Reglement terzake van de datum van in functie-treden van het HB.
- 21 II. Hoofdbestuur - goedkeuring door ALV van de gevolgd procedure bij de Eerste Kamer kandidaatstelling, welke afwek van de reglementair voorgeschreven procedure.
36. Van Wijk - betreft besluit der ALV om op korte termijn het HB de organisatie en voorbereiding op te dragen van een internationaal politiek kongres van alle progressieve partijen in Europa.
40. Zeevalking e.a. - de ALV betwijfelt de noodzaak van charismatische kongressprekers en spreekt zijn verbijstering en afkeuring uit over het feit dat in de plaats van de voorzitter der Tweede Kamerfractie geen ander lid een algemene inleiding heeft kunnen houden over de huidige politieke situatie in ons land.
41. Smits e.a. - betreft de demokratisering van sportorganisaties
43. Boers e.a. - betreft studie over tweede nationale luchthaven
44. Van der Hoeven-Bruijn e.a. - betreft regeringsbeleid terzake van onvoldoende overleg met organisaties over bezuiniging in de sektor CRM en Onderwijs.
45. Broeckhuysen e.a. - betreft zoutlozingen in de Rijn door de Franse kalimijnen.
- 46 en Borst e.a.
47. Schouten e.a. - betreft gebruik van wegwerpbekers etc. op D'66 kongressen.
104. Wassen- Van Schaveren
  - 1e. betreffende het "niet-aan-parijen-ondergeschiedt-zijn" van een nieuw ontmoetingspunt van alle progressieve groeperingen.
  - 2e. het verzoek aan Kamerfrakties een model voor parlementaire samenwerking te ontwerpen, te beginnen met de frakties van PvdA en PPR, waarbij zowel het verlangen om als één progressieve groepering op te treden als de eigen verantwoordelijkheid voor een zakelijke opstelling tot uiting te brengen, welk model kan worden uitgebouwd naarmate het werk aan de vooruitstrevende meerderheids-groepering voortdort.

Blijkens aantekeningen van het HB zijn onderstaande kongresstukken niet behandeld:

5. bevat een tekstcorrectie betr. de reglementsvoorstellen.
15. bevat feitelijke informatie betreffende de indeling van het land in kieskringgroepen.
25. bevat feitelijke informatie (model van samenwerking Eerste Kamer).
30. Mertens - benadrukt noodzaak staatsrechtelijke vernieuwingen.
31. Zie verslag notulencie.
32. Mertens - verzoek aan D'66 kamerfrakties om overleg te plegen met P.v.d.A. en PPR over de "nieuwe problemen".
33. De Goederen e.a. - betreft inkomens (stijging)verdeling en nationale pensioenen-spaarloonregeling.
39. E. Schuyer e.a. - betreft afkeuring beleid der Eerste Kamerfractie terzake samenwerking met P.v.d.A. fractie.

Het lot van onderstaande kongresvoorstellen is niet vermeld:

6. Amendement De Nerée e.a. betr. de voorwaarden voor aanmelding bij de kamerkandidaatstelling.
11. Federatie Zuid-Kennemerland - betreffende de wijze van contributieinlijning.
17. Afdeling de Liemers en Doetinchem - betreffende de plaats van vestiging van het wetenschappelijk instituut van D'66.
20. Contributievoorstel van het HB voor 1972.
22. De Goederen - betreffende P.V.P.
102. Van Ginkel e.a. - betreffende Oost-Pakistan.